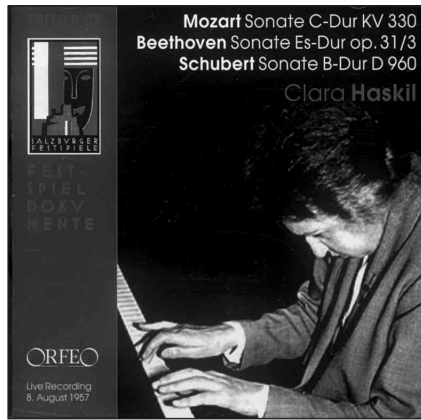

CD

CLARA HASKIL (1895-1960) behoort zonder meer tot de meest mythische pianisten. Haar vertolkingen van Mozart en Beethoven, en zeker de opnames van vioolsonates samen met violist Arthur Grumiaux, blijven legendarisch. Meer nog, de zeldzame plaatopnames die we van haar hebben, klinken nog altijd springlevend. Voor hedendaagse muzikanten is haar uitvoering dan ook vaak een toetssteen.

Het is dan ook bijzonder merkwaardig dat deze fantastische pianiste, die al in haar prille jeugd in Boekarest een fenomeen bleek, pas zo laat doorbrak. Ze was al een vijftiger toen ze voor het eerst echt de erkenning oogste die ze verdiende. Dat was na de Tweede Wereldoorlog, die ze als jodin overleefde, omdat ze op het laatste nippertje de wijk kon nemen naar Zwitserland. De tweede reden voor haar late bloei heeft beslist te maken met haar gezondheid.

Wegens scoliose had ze een hele slechte rug en moet ze helse pijnen hebben geleden. Op vele actiefoto's aan het klavier valt meteen de hoge, gekromde rug op terwijl het hoofd enigszins onnatuurlijk naar het klavier neigt. Hoe goed moet je als kunstenaar zijn om twee wereldoorlogen en een zware lichamelijke handicap te overleven? Misschien heeft Clara Haskil de vraag omgedraaid: dat ze gekwetst naar lichaam en ziel toch de nazi-verschrikkingen was doorgekomen, maakte misschien dat haar gelouterde, innerlijke muzikspel eindelijk begrepen kon worden door mensen die net als zij hun portie lijden hadden gekregen. Bombarie en pathetiek had men genoeg gekregen in de oorlog.

We mogen ons gelukkig prijzen dat de Salzburger Festspiele zijn rijke archief opent en de moeite neemt talloze klankopnames technisch te restaureren in de reeks *Festspieldokumente*. Ongetwijfeld een dure operatie, maar op deze Orfeo-cd krijgt men een onberispelijk beeld van het concert van Clara Haskil in het Mozarteum op 8 augustus 1957. Vijftig jaar oud, inderdaad, maar er lijkt geen dag voorbij gegaan sinds de opname!

Haskil speelt zeer intiem, ernstig, zonder pedanterie. Je kunt je niet voorstellen dat deze wijze vrouw aan het klavier zou zitten smelten en zuchten zoals zo velen tijdens de Elisabethwedstrijd. Je voelt integendeel haar felle oogjes priemen naar de vingers op de toetsen. Het moet heel stil geweest zijn, toen in het Mozarteum! De klanken die dit fragiele vrouwtje uit de vleugel schudt zouden in de wijsheid van vele moderne concertzalen misschien verdrinken. Maar welke klankrijkdom en finesse brengt ze niet ten gehore! Je krijgt het gevoel dat ze niet voor een volle zaal, maar voor jou persoonlijk speelt. Zo fijn, gevoelig en vol nuances geeft ze haar interpretatie van de muziek. Clara Haskil maakt niet om uiterlijke vertoning, niet om show of gedruis. Haar muziek is geboren uit de stilte. Ze spreekt dan ook van hart tot hart. (JC)

Clara Haskil (piano), Mozart, Beethoven & Schubert, Sonates. Live Recording 8 August 1957, in de reeks Festspieldokumente, Orfeo d'Or (distributie CODA), C706 061 B, 15,99 euro.

TIJDSCHRIFT

De *Kovel*. Monastiek tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland is een nieuwe periodiek die vanaf januari 2008 jaarlijks in vijf afleveringen verschijnt. Het blad is het orgaan van het samenwerkingsverband tussen Vlaamse en Nederlandse abdijen en priorijen van benedictijner- of cisterciënzersignatuur. Als publieks- en bewaartijdschrift hoopt het een vaste plek te verwerven in het hart van de spirituele beleving van zowel bewuste christenen als ernstige zinzoekers. Elk nummer van *De Kovel* bevat een stevig dossier waarin meerdere auteurs via artikelen en diepte-interviews een thema uitdiepen en toelichten. Dit beschouwende deel vindt – althans zo beloven de makers – zijn omkadering in columns en cursiefjes die op subtiel wijze de monastieke traditie aan de actualiteit koppelen. Luchtig zijn ook het steeds terugkerende beeldverhaal over een woestijnspreuk en de reportage die uitnodigt om een denkbeeldige reis te ondernemen langs abdijen uit de Lage Landen. Rubrieken voor berichten en actuele onderwerpen ontbreken evenmin. De redactie van *De Kovel* wordt geleid door benedictijn Dirk Hanssens (Keizersberg) en trappist Gueric Aerden (Zundert).

Een jaarabonnement op *De Kovel* kost 28 euro (studenten betalen 20 euro) en kan aangevraagd worden op het administratieadres bij zuster Rafaël Roelofs, Raadhuisstraat 26, NL-5056 HD, Berkel-Enschot in Nederland (e-mail administratie@dekovel.org). Meer informatie op de website www.dekovel.org, waar ook een e-formulier beschikbaar is voor wie zich wenst te abonneren.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het Mediacenter op de website www.kerknet.be.

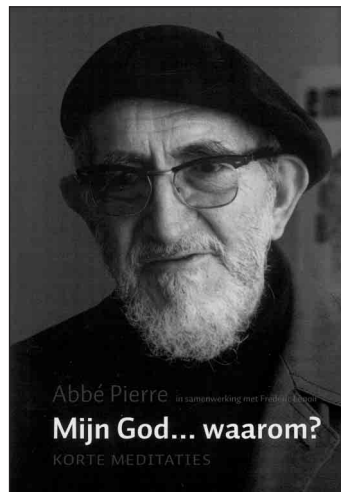
OP ZOEK NAAR HET GELUK

EDEREEN zoekt wel een brok geluk, zeker als het wat tegenzit. Zo zochten moeder Kolet Janssen en dochter Rebekka Jonkers naar verlieservaringen bij kinderen, of beter gezegd, naar hoe weer op zoek te gaan naar leven en geluk na afscheid en verlies. Lees trouwens ons dubbelinterview op bladzijde 8.

Moeder en dochter zochten scholen op waar kinderen mochten vertellen over hun verlieservaringen. Maar ook gingen ze op zoek naar hulpverleners, soms ook wel geluksbrengers, die verlies en afscheid een plaats geven en mensen opnieuw perspectief bieden in hun leven, als dat plotseling door bijvoorbeeld een echtscheiding of een overlijden werd door elkaar geschud.

Dit boek is een echte collage van duiding en getuigenis, aangevuld met frisse tekeningen van de hand van Merel Eyckerman. De structuur van het boek vindt u vooraan. Nog meer literatuur, spelen en websites over kinderen en verdriet wordt op de laatste pagina's opgesomd. Alhoewel achteraan „vanaf 10 jaar” staat vermeld, is dit ook een aanrader voor wie zelf moeilijk over dit thema kan praten. Het reikt woorden aan, die voor velen verstaanbaar zijn. (TH)

Kolet Janssen & Rebekka Jonkers, *Het Boek van de Troost. Met kinderen denken over afscheid en verlies, leven en geluk*, Davidsfonds/Infodok, Leuven, 2007, 120 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5908 238 0.

zoals het homohuwelijk, de oorlog in Irak, maar vooral over het probleem van het kwaad in de wereld.

Het was dit boekje dat tijdens zijn laatste levensjaren stof deed opwaaien, omdat het een passage bevat waarin de oude priester toegeeft ooit de celibaatsplicht te hebben overtreden. Wie de tekst leest, beseft hoe oprecht en menselijk de abbé wel is, en dat het citaat door de pers uit de context werd gerukt. Je ontmoet integendeel in het boek een biddende mens, die tot zijn laatste ademtocht blijft worstelen met de vraag van het waarom van het lijden. Het voorwoord is van de hand van onze voormalige hoofdredacteur Mark Van de Voorde, vandaag publicist en adviseur van Yves Leterme. (EDS)

Abbé Pierre, *Mijn God... Waarom? Korte meditaties*, Davidsfonds, Leuven, 2007, 117 blz., 12,95 euro, ISBN 978 90 77 94 22 91.

GRAS, HOOI, MET EEN HINT VAN ZEEWATER

DIETPROEVEN is op een gestructureerde manier smaken leren herkennen en aldus meer te weten te komen over voedsel en drank, aspecten waaraan we vaak achteloos voorbijgaan. Dat er wijn- en bierproevers zijn, wisten we al, dat amateurs zich ook toeleggen op thee, kaas en chocolade kan er bij ons ook in, maar het boek *Proeven* leert ons ook alles over de smaak van charcuterie, appels, honing, olijfolie en... azijn. Inderdaad, allemaal edele producten van moeder natuur.

Over elk product leert Dina Cheney ons de basisweetjes. Daarbij komt een beetje scheikunde van pas. Wat is een gistingsproces? Hoe worden de blaadjes van de theestruik het geliefde drankje? Met deze wetenschap op zak reikt Cheney handige tips aan voor het aanschaffen van de thee, de wijn, de olie die we zoeken. Wat zijn de normen van een goed product? Volgen tips voor goed proeven en als toemaatjes volgen enkele smakelijke recepten.

Ondergetekende leerde alvast dat bij haast alle besproken drank en voedsel *terroir* en vakmanschap de sleutels zijn van de goede smaak. Chinese theeblaadjes worden verhit, Japanse gestoomd, en het resultaat is een wereld van verschil in smaak. De eerste zoet en geurig, de tweede moutachtig en met toets van zeewater. Poëtisch, Niet? (EDS)

Dina Cheney, *Proeven*, Lannoo/Spectrum, Tiel/Utrecht, 2007, 255 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 774 4512 9.

